

Passie voor het brein

De onomkeerbare breuk in de levenslijn

Gezondheidscentrum Honné is vooral gericht op complexe chronische zorg in de thuissituatie. Het centrum verbindt tien verschillende praktijken voor eerstelijnszorg, waar zorgverleners hun cliënt heel serieus nemen. De cliënt kan en mag zijn eigen zorg gestalte geven: zelfmanagement, autonomie en *shared decision making* zijn kernbegrippen. De diverse disciplines begeleiden middels korte overleglijnen de patiënt die een centrale, sturende rol heeft in de vervulling van zijn eigen wensen, behoeften en omgang met zijn beperkingen. Een interview met oprichter Henry Honné.

AUTEUR: ANNETTE MUL

Passie

“Wij zijn er dankzij ons brein, maar wij zijn niet ons brein”, antwoordt Henry Honné op de vraag waar zijn passie voor het brein vandaan komt. “Wij zijn veel meer dan ons brein: wij zijn ook geest, en zijn er ook dankzij het brein van de anderen. Zonder brein is er werkelijk niets. Het brein is veel meer dan de som der delen. De menselijke geest is een uniek fenomeen, met een oneindige uitgestrektheid. Die geest heeft uiterst hoogstaande en wonderbaarlijke dingen voortgebracht: muziek, kunst, filosofie, cultuur en literatuur,

maar zintuiglijke waarnemingen, handelingsvolgorden, emoties en bewustzijn komen voort uit de geest. Mijn passie voor het brein is dus geen keuze, maar voelt als iets wat me overkomen is. Op mijn elfde wist ik zeker dat ik later neurochirurg zou worden. Onder betere omstandigheden zou dat gebeurd zijn, maar ik miste een coach om me in dat traject te begeleiden. De passie voor het brein is er niet minder op geworden. Het brein is groter dan de mens en is volgens mij de grootste kracht van het leven.”

Context

“Binnen onze cliëntgerichte organisatie bepaalt de zorgvraag van de patiënt welke behandeldoelen geformuleerd worden. De patiënt is de baas”, zegt Honné stellig. “Zorg wordt vormgegeven binnen de context van de zorgvrager, door de patiënt te coachen met een team van hulpverleners en in samenspraak met de partner of het gezin. We behandelen waar dat moet: thuis, in de winkel, op straat,

Over Henry Honné

Henry Honné (1962) is opgegroeid in een gebroken gezin in een modernistische mijnwerkerskolonie, achterstandswijk, vergeven van ‘potentiële crimineeltjes’. Door kennis te verzamelen, heeft hij aan deze situatie willen ontsnappen. Hij werd fysiotherapeut met een bibliotheek aan boeken in zijn hoofd. Inmiddels is hij 25 jaar werkzaam in diverse settings, met name gericht op de behandeling van mensen met hersenletsel; meer dan fulltime werkzaam, steeds gedreven en dagelijks bezig om de lijst van het eigen persoonlijk statuut af te werken. Honné is getrouwd met zijn liefde op het eerste gezicht en is vader van drie stabiel opgroeiende pubers.

in de wachtkamer, via de pc en ook in het gezondheidscentrum, met andere lotgenoten. Er zijn behandelprotocollen, maar bij niet-aangeboren hersenletsel (NAH) schieten die tekort, vanwege de complexiteit van het brein. De maakbaarheid, maar ook de breekbaarheid, zijn niet te vangen in een standaard behandelstrategie.”

Onomkeerbare breuk

“NAH wordt gedefinieerd als hersenletsel ten gevolge van welke oorzaak dan ook, anders dan rond of vanwege de geboorte ontstaan, dat leidt tot een onomkeerbare breuk in de levenslijn en tot het aangewezen zijn op hulpverlening. De impact is enorm en gaat verder dan de verlamming en de evenwichtsstoornissen die zichtbaar zijn: geen taal meer begrijpen of niet meer kunnen praten, niet meer weten waar een pen voor dient, niet meer weten waar je eigen arm zich bevindt, in je eigen huis verdwalen, niet meer weten hoe je je eigen trui aan moet doen, het gezicht van je eigen kind niet meer herkennen, niet meer weten wat je gisteren hebt gedaan, de klok niet meer begrijpen of gekluisterd zijn aan de rolstoel terwijl je voor 100% zeker weet, dat je geen stoornis hebt. De beperkingen als gevolg van een NAH zijn dus heel divers van aard en raken de mens op een diep ingrijpende, soms blijvende manier”, legt Honné uit. “Het gezondheidscentrum richt zich in het bijzonder op patiënten met NHA, maar de toepassingen zijn ook in te zetten bij veel andere aandoeningen, waarbij de zelfstandigheid, zelfredzaamheid en zelfbeschikking van mensen in het gedrang komt. Mijn affiniteit ligt bij de mens met NAH. Ik fungeer als coach en leg een deel van de weg gezamenlijk met de patiënt af, tot er invulling is gegeven aan zijn eigen wensen en behoeften en hij het binnen zijn eigen context weer alleen afkan. Dan zit mijn taak erop.”

Breincafé

Maandelijks organiseert Gezondheidscentrum Honné het Breincafé: een trefpunt voor mensen met NAH, partners, mantelzorgers, fa-

milieleden, vrienden, professionals en overige geïnteresseerden. In een gezellige ontspannen sfeer worden wisselende onderwerpen besproken, zoals acceptatie en verwerking, en hoe de zorg in eigen handen te houden. “De leiding van het Breincafé is in handen van twee patiënten die een beroerte hebben gehad, met op de achtergrond wat support. Gewoon een voorbeeldje van hoe mensen zinvol met hun beperkingen kunnen omgaan.”

Moraliteit

“Mensen met NAH zouden behandeld moeten worden, zoals we zelf behandeld willen worden. Als mens, met behoeften en de behoefte om met anderen te delen”, aldus Honné.

“Het gaat dus om fatsoensnormen, om morele normen en waarden. We kunnen als individu niets, zonder dat we in interactie treden met onze omgeving. Wanneer ben ik het meest capabel om levensvragen te beantwoorden? Hoe (onder)steun ik iemand het beste? Vertrouwensrelaties bouw ik op door te luisteren en door de ander als individu te erkennen. Door oog en oor te hebben voor persoonlijke en kwetsbare zaken van de ander. Mijn eigen visie en overtuigingen breng ik naar voren en hoop, dat ze mensen aanspreken. Die overtuigingen zijn positief en ook negatief. Ons brein is zo complex, dat het slechts in theorie begripbaar is. Voor nu is er de fragmentarische kennis van dat mysterieuze orgaan, waarmee we ons zelf moeten vereenzelvigen.”

Merkbaar en voelbaar

“Veel mensen in de zorg streven deskundigheid na en zien dat ook als basisvoorwaarde voor hun handelen. De cliënt veronderstelt dat knowhow en onderling overleg gegarandeerd is, ook als dat niet zo is. Als het goed gebeurt, merkt de cliënt niets van de samenwerking binnen ons team, omdat het gewoon aanwezig is”, legt Honné uit. Hij expliciteert: “Teambuilding is noodzakelijk, omdat we het alleen niet kunnen. De deskundigheid en persoonlijke drijfveren van de teamspelers als individuen zijn voorwaardelijk om een goed team te bouwen. Als het overkoepelende doel

Julia

“Vastgesnoerd in haar rolstoel wordt ze binnengereden door haar vader. Julia is 28 jaar en weegt ongeveer 40 kilo. Geen grammetje vet op haar lijf, want behalve in diepe slaap, schudt en beeft haar lijf in strijd met haar hersenstam. Als ze bevrijd uit de rolstoel op de grond ligt, raken haar haken bijna haar achterhoofd als gevolg van strekspasmen. Staccato komen de dysartrische kernwoorden in twee-woordzinnen naar buiten. Alles wat we samen doen en zeggen, is gebaseerd op het driedimensionale beeld dat zich in mijn hoofd heeft uitgekristalliseerd. Schaterlachend en ook vloekend doen we alleen maar dingen die ze eigenlijk niet zou moeten kunnen – te veel beschadigingen. Uiteindelijk gebeurt het: trots staat ze alleen boven op haar ‘Mount Everest’, de houten trap. Weer een overwinning! Ze kan niet lopen, staan, grijpen, pakken of sturen, maar door de juiste dingen te vragen aan haar brein, gebeurt het uiteindelijk toch: grip op haar eigen kleurenmuziek en stuiterbrein, en controle op haar eigen bliksem.

Een tijdje zijn Julia en ik ‘brothers in arms’ en bereiken we samen dingen die ze eerder niet kon. We zoeken bijna letterlijk de juiste schakelingen en sturen haar eigen unieke brein, gebruikmakend van de aanwezige verbindingen.”

bekend is en onderschreven wordt, hoef je als leider alleen maar de voorwaarden in te vullen, om ieder teamlid optimaal te laten presteren. De wil tot presteren voor de cliënt met zijn onderbroken levenslijn, is daarmee eveneens voorwaardelijk. Binnen een goed functionerend team is elk moment van de dag merkbaar en voelbaar, waarom dat teamlid 's morgens vroeg is opgestaan, of waarvoor ik hem 's nachts kan wakker maken."

Maakbaar

"Mijn valkuil – misschien wel illusie – is dat als we tijd van leven hebben, we het brein goed kunnen begrijpen. Begrijpbaar is maakbaar en dat zou veel problemen uit de wereld helpen. Een naïeve zienswijze, die ik gekozen heb, om met niet-aflatende inzet dat brein te willen doorgronden. Natuurlijk gluren struikelen en frustratie om de hoek. Tot dusver blijkt dat zodra we de grenzen van de kennis lijken te verleggen, deze grenzen zich verder van ons af bewegen. Er komt geen einde aan de zoektocht naar inzicht, hooguit wat meer overzicht. Maar overzicht leidt tot geruststellende ordening, zelfs binnen het pionierswerk van onze zoektocht naar de mysteries van het brein."

Vader

"Wanneer is iets perfect en wanneer is iets goed genoeg?" Vragen die Honné zich herhaaldelijk stelt. "Ik ben afhankelijk van de meningen van anderen. Dat recht om te oordelen verleen ik aan collega's, patiënten, familie en vrienden. Hun mening accepteren is soms niet gemakkelijk. Zo kan een patiënt al dan niet tevreden zijn over mijn inzet. Mijn lat ligt hoog en dat is een keuze, waar ik aan vast wil houden. Vanwege die ander. Mijn zingevingsvragen hebben duidelijk te maken met de waarde,

die ik voor anderen wil vervullen. Ik leef niet zozeer voor mezelf. Leven en werken doe ik voor de anderen. Deze gedrevenheid komt wellicht voort uit het fundamenteel missen van mijn vader vanaf mijn derde levensjaar."

Droom

"In mijn hoofd ben ik al geruime tijd bezig met het schrijven van het ultieme boek over hoe het brein nu werkelijk functioneert. Hoe moeten we omgaan met dat brein, als er sprake is van letsel? Heeft elk menselijk brein een individuele gebruiksaanwijzing? Natuurlijk is dit boek nooit af; het is eerder een status quo van de verzamelde kennis en actuele inzichten. Waarschijnlijk vind ik het over tien jaar nog steeds niet goed genoeg om te publiceren."

We kunnen als individu niets,
zonder dat we in interactie
treden met onze omgeving

De coach

Henry Honné geeft vanuit zijn eigen praktijk de volgende overdenking aan coaches mee: "Hoe zou je zelf, als mens behandeld willen worden? Laat als coach iemand werken aan die zaken, die hij zelf het belangrijkste vindt. Binnen die context trainen, stimuleert meer dan welke oefening ook. Participatiemaatschappij wordt daarmee een positief begrip en inzetbaar bij behandeldoelen. Luister naar de persoon en de boodschap die hij wil vertellen. Bij mijn rol als coach is zelfmanagement van de patiënt essentieel, maar dosering nog belangrijker. Ik begeleid waar nodig, en neem het vooral niet over waar iemand het zelf kan. Als de motivatie optimaal is, haal ik de beste resultaten." ■

Annette Mul is werkzaam als coach, Gestalttherapeut en supervisor in Gezondheidscentrum Honné. Tevens is zij redactielid van het TvC. www.gezondheidscentrumhonnee.nl